

УДК:316.614.5

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОС-ДИТЯЧОГО МІСТЕЧКА В УКРАЇНІ

Коваленко Інна Анатоліївна

к.ю.н., доцент

доцент кафедри приватного і публічного права

Київський національний університет

технологій і дизайну

м. Київ, Україна

Анотація: Значною проблемою є потреба захисту прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлених Конституцією України. Практично кожен рік в Україні біля 10 тисяч дітей залишаються без батьківського піклування з різних причин. Вони потребують кваліфікованої допомоги психологів, соціологів, юристів у територіальній громаді, проте мало де зазначено це у нормативно-правових актах.

Ключові слова: діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, СОС-дитяче містечко, органи опіки і піклування, правове регулювання.

Метою роботи є дослідження стану правового забезпечення інституту СОС-дитячого містечка в Україні, його ефективність та розвиток.

Бажано б прийняти закони про діяльність СОС-дитячих містечок в Україні, про його специфіку та особливості. Все таки ці поселення створюються на території України і потребують контролю з боку державних органів. Представники містечка вирішують багато організаційних питань, які належать до компетенції місцевих органів територіальної громади. Тому потрібна співпраця з органами опіки та піклування, органами у справах сім'ї та молоді. Взагалі, адаптація дітей, позбавлених батьківського піклування в громадянське суспільство є спільною проблемою нашої держави та СОС-

дитячого містечка. Правове забезпечення проекту є значною проблемою, оскільки поки що це лише Постанова КМУ «Типове положення про СОС-дитяче містечко» від 15.03.2006 року № 310 та Наказ МОЗ, МОН, МСМС №302/80/49 від 02.02.2007 року «Про затвердження Порядку вибуття дітей із закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування й соціального захисту дітей, до соціальних форм виховання».

Дана проблема має й значне наукове значення, вона ставить перед науковцями питання: «Яке ж місце, СОС-дитяче містечко займає в системі форм влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування?», яке є предметом наукових досліджень таких українських науковців у галузі сімейного права, як Солодухіна Л.С. [1], Карпенко О.Є.[2], Озерська В.[3], Свіжа О.О. [4], Бутко М.П.[5], Пеша І.В.[6], Цибуліна І.В. [7].

В Україні з 2003 року почався проект «СОС-дитячі містечка», як неурядова, нерелігійна благодійна організація, яка надає допомогу дітям, сім'ям та молоді. Перше СОС-містечко в Україні було створено в м. Бровари Київської області на підставі міжнародного та національного законодавства в 2010 році. Правовий статус його було затверджено Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження типового положення про СОС- дитяче містечко» від 15 березня 2006 року. Органи опіки та піклування виступають органом контролю діяльності СОС-дитячого містечка, саме вони направляють туди дітей, укладають договір про виховання дітей з директором містечка. Також діяльність містечка контролюється службою у справах неповнолітніх, органами охорони здоров'я [8]. Діти, потрапивши в СОС-дитяче містечко, все життя будуть співпрацювати з ним, для кожної особи складається окремий план догляду і розвитку, враховуючи його здібності і потреби. Діти мають право спілкуватися із своїми рідними, якщо це спілкування не завадить їм. Кожна дитина має банківський рахунок на який вона отримує всі соціальні виплати, якими вона вільно розпоряджається з 18 років [8].

Зараз йде процес формування громадської думки, щодо підтримки в Україні інституту СОС-дитячого містечка. Виховання дітей, позбавлених

батьківського піклування в новому інституті сімейного права, дає можливість їм пройти процес соціалізації в нормальних сімейних умовах, сформувати позитивні навички життя. Сос-дитяче містечко має багаторічну практику розвитку повноцінного члена суспільства через формування особистих, соціальних, моральних якостей. Воно формує в дітях основні риси повноправних громадян, позитивних членів громадянського суспільства, чітко орієнтованих на свою майбутню професію, зацікавлених створити власну сім'ю та виховувати своїх дітей. Сос-дитяче містечко не фінансується державою, а матеріальне забезпечення проекту йде від благодійних фондів, що дозволить державі ефективно використати зекономлені кошти. При цьому державна система опіки над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, не є достатньо ефективною.

Хоча ще у 2012 році Україну і визначили, як найпрогресивнішу країну у питанні захисту прав та інтересів дітей, позбавлених батьківського піклування, але поки що питання соціального сирітства в повністю не вирішене і потребує вдосконалення правового регулювання та прийняття нових законів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Солодухіна Л.С. (2018). Особливості нормативно-правового врегулювання альтернативного догляду за дітьми в Україні. Вісник НАДУ при Президенті України (серія «Державне управління») №2, 82-91.
2. Карпенко О.Є.(2001). Сімейні форми утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: проблеми реформування. Право України, №3, 79-81.
3. Озерська В. (2012). Урахування педагогічного досвіду дитячих містечок SOS австрійського педагога Германа Гмайнера у процесі здійснення інноваційної діяльності педагога. Нова педагогічна думка, №2, 89-92.
4. Свіжа О.О. (2010) Історичні аспекти виникнення та становлення дитячого будинку сімейного типу на українських землях у ХХ столітті, Юридичний вісник, 2(15), 30-32.

5. Бутко М.П. (2012) Взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування у здійсненні соціального захисту дітей без батьківської опіки. Вісник Чернігівського державного технологічного університету, №4(62), 316-322.
6. Пеша І.В. (2000) Соціальний захист дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, Київ, 85.
7. Цибуліна І.В. (2006) Державна політика у сфері забезпечення захисту прав дитини в Україні, Харків: ХРІДУНАДУ, 224.
8. Постанова КМУ від 15.03.2006 року №310 Типове положення про СОС-дитяче містечко.